

Missatge del Sant Pare per a la Quaresma 2012

«Fixem-nos els uns en els altres per animar-nos a l'amor fratern i a les bones obres» (He 10, 24)

Benvolguts germans i germanes,

La Quaresma ens ofereix un cop més l'oportunitat de reflexionar sobre el cor de la vida cristiana: la caritat. En efecte, aquest és un temps propici perquè, amb l'ajuda de la paraula de Déu i dels sagraments, renovem el nostre camí de fe, tant personal com comunitari. Es tracta d'un itinerari marcat per la pregària i el compartir, pel silenci i el dejuni, tot esperant viure l'alegria pasqual.

Aquest any vull proposar algunes reflexions a la llum d'un text bíblic breu tret de la Carta als Hebreus: «Fixem-nos els uns en els altres per animar-nos a l'amor fratern i a les bones obres» (10,24). Aquesta frase forma part d'una perícope en la qual l'escriptor sagrat exhorta a confiar en Jesucrist com a summe sacerdot, que ens va obtenir el perdó i l'accés a Déu. El fruit d'acollir Crist és una vida que es desplega d'acord amb les tres virtuts teològiques: es tracta d'acostar-se al Senyor «amb cor sincer i fe plena» (v. 22), de mantenir-nos fermes en «l'esperança que professem» (v. 23), amb una atenció constant per realitzar junt amb els germans «l'amor fratern i les bones obres» (cf. v. 24). Així mateix, s'afirma que per a sostenir aquesta conducta evangèlica és important participar en les trobades litúrgiques i de pregària de la comunitat, amb els ulls fets en la meta escatològica: la comunió plena en Déu (cf. v. 25). Em detinc en el verset 24, que, en poques paraules, ofereix un ensenyament preciós i sempre actual sobre tres aspectes de la vida cristiana: l'atenció al proïsme, la reciprocitat i la santedat personal.

1. «Fixem-nos»: la responsabilitat amb el germà

El primer element és la invitació a fixar-se: el verb grec emprat és *katanoëin*, que significa 'observar bé', 'estar atents', 'mirar conscientment', 'adonar-se d'una realitat'. El trobem a l'Evangelí, quan Jesús invita els deixebles a fixar-se en els ocells del cel, que no treballen i són objecte de la sol·lícita i atenta providència divina (cf. Lc 12,24), i a adonar-se de la biga que hi ha en el nostre ull abans de veure la brossa de l'ull del germà (cf. Lc 6,41). Ho trobem també en un altre passatge de la mateixa Carta als Hebreus, com a invitació a «fixar la nostra mirada en Jesús» (cf. 3,1), l'Apòstol i Summe Sacerdot de la nostra fe. Per tant, el verb que obre la nostra exhortació invita a fixar la mirada en l'altre, sobretot en Jesús, i a estar atents els uns dels altres, a no mostrar-se estranys, indiferents al destí dels germans. Això no obstant, ben sovint preval l'actitud contrària: la indiferència o el desinterès, que neixen de l'egoisme, encobert sota l'aparença del respecte per l'«esfera privada». També avui ressona amb

força la veu del Senyor que ens crida a cadascun de nosaltres a fer-nos càrrec de l'altre. Avui Déu ens continua demanant que siguem «guardians» dels nostres germans (cf. Gn 4,9), que mantinguem relacions caracteritzades per l'atenció recíproca, per l'atenció al bé de l'altre i a tot el seu bé. El gran manament de l'amor al proïsme exigeix i urgeix a prendre consciència que tenim una responsabilitat respecte a aquell que, com jo, és criatura i fill de Déu: el fet de ser germans en humanitat i, en molts casos, també en la fe, ha de portar-nos a veure en l'altre un veritable alter ego, al qual el Senyor estima infinitament. Si conreem aquesta mirada de fraternitat, la solidaritat, la justícia, així com la misericòrdia i la compassió, brollaran de manera natural del nostre cor. El servent de Déu Pau VI afirmava que el món actual pateix especialment de manca de fraternitat: «El món està malalt. El seu mal el trobem menys en la dilapidació dels recursos i en l'acaparament per part d'alguns que no pas en la manca de fraternitat entre els homes i entre els pobles» [carta encíclica *Populorum progressio* (26 de març de 1967), n. 66].

L'atenció a l'altre comporta desitjar el bé per a ell o per a ella en tots els aspectes: físic, moral i espiritual. La cultura contemporània sembla haver perdut el sentit del bé i del mal, per la qual cosa cal reafirmar amb força que el bé existeix i venç, perquè Déu és «bo i fa el bé» (cf. Sl 119,68). El bé és qui suscita, protegeix i promou la vida, la fraternitat i la comunió. La responsabilitat amb el proïsme significa, per tant, voler el bé de l'altre i fer-lo, desitjant que també ell s'obri a la lògica del bé; interessar-se pel germà significa obrir els ulls a les seves necessitats. La Sagrada Escripura ens posa en guàrdia davant el perill de tenir el cor endurit per una mena d'«anestèsia espiritual» que ens deixa cecs davant els sofriments dels altres. L'evangelista Lluc refereix dues paràboles de Jesús, en les quals s'indiquen dos exemples d'aquesta situació que pot crear-se en el cor de l'home. En la paràbola del bon Samarità, el sacerdot i el levita «van passar de llarg», amb indiferència, davant l'home al qual els bandolers havien desposseït i apallissat (cf. Lc 10,30-32), i en la del ric epuló, aquell home carregat de béns que no s'adona de la condició del pobre Llätzer, que mor de fam vora el seu portal (cf. Lc 16,19). En ambdós casos es tracta del contrari de fixar-se, de mirar amb amor i compassió. Què és el que impedeix aquesta mirada humana i amorosa envers el germà? Ben sovint són la riquesa material i la sacietat, però també el fet d'anteposar els nostres interessos i les nostres preocupacions a tota la resta. Mai no hem de ser incapaços de «tenir misericòrdia» amb qui sofreix; les nostres coses i els nostres problemes mai no han d'absorbir el nostre cor fins al punt de fer-nos sords al crit del pobre. En canvi, precisament la humilitat de cor i l'experiència personal del sofriment poden ser la font d'un despertar interior a la compassió i a l'empatia: «El just promou els drets dels pobres, el malvat és incapaç de reconèixer-los» (Pr 29,7). Es comprèn així la benaurança dels qui ploren (cf. Mt 5,4), és a dir, dels qui són capaços de sortir d'ells mateixos per a commoure's pel dolor dels altres. L'encontre amb l'altre i el fet d'obrir el cor a la seva necessitat són ocasió de salvació i de benaurança.

El fet de fixar-se en el germà comprèn a més la sol·licitud pel seu bé espiritual. I aquí vull recordar un aspecte de la vida cristiana que d'acord amb el meu parer que ha

caigut en l'oblit: la correcció fraterna amb vista a la salvació eterna. Avui som generalment molt sensibles a l'aspecte de l'atenció i la caritat en relació amb el bé físic i material dels altres, però callem gairebé del tot quan es tracta de la responsabilitat espiritual amb els germans. No era així en l'Església dels primers temps i en les comunitats veritablement madures en la fe, en les quals les persones no sols s'interessaven per la salut corporal del germà, sinó també per la de la seva ànima, pel seu destí últim. En la Sagrada Escripura llegim: «Reprèn l'assenyat i t'estimarà. El savi serà més savi si l'instrueixes; alligona el just i augmentarà el seu saber» (Pr 9,8-9). Crist mateix ens mana reprendre el germà que està cometent un pecat (cf. Mt 18,15). El verb emprat per a definir la correcció fraterna -elenchein- és el mateix que indica la missió profètica, pròpia dels cristians, que denuncien una generació que es lliura al mal (cf. Ef 5,11). La tradició de l'Església enumera entre les obres de misericòrdia espirituals la de «corregir el qui va errat». És important recuperar aquesta dimensió de la caritat cristiana. Davant del mal no s'ha de callar. Penso aquí en l'actitud d'aquells cristians que, per respecte humà o per simple comoditat, s'adeqüen a la mentalitat comuna, en comptes de posar en guàrdia els seus germans sobre les maneres de pensar i d'actuar que contradiuen la veritat i no segueixen el camí del bé. Això no obstant, allò que anima la reprensió cristiana mai no és un esperit de condemna o de recriminació; allò que la mou és sempre l'amor i la misericòrdia, i brolla de la vertadera sol·licitud pel bé del germà. L'apòstol Pau afirma: «Si descobriu que algú ha comès una falta, vosaltres, els qui heu rebut l'Esperit, ajudeu-lo a refer-se, amb esperit de dolcesa, i penseu en vosaltres mateixos, que també podríeu caure en temptació» (Ga 6,1). En el nostre món impregnat d'individualisme, és necessari que es redescobreixi la importància de la correcció fraterna, per a caminar plegats cap a la santedat. Fins i tot el just pot caure set vegades (cf. Pr 24,16), diu l'Escripura, i tots som febles i caiem (cf. 1Jn 1,8). Per tant, és un gran servei ajudar i deixar-se ajudar a llegir amb veritat a dins d'un mateix, per a millorar la nostra vida i caminar cada cop més rectament pels camins del Senyor. Sempre és necessària una mirada que estimi i corregeixi, que conegui i reconegui, que discerneixi i perdoni (cf. Lc 22,61), com ho ha fet Déu i ho fa amb cadascun de nosaltres.

2. «Els uns en els altres»: el do de la reciprocitat

Aquest ser «guardians» dels altres contrasta amb una mentalitat que, en reduir la vida només a la dimensió terrenal, no la considera en perspectiva escatològica i accepta qualsevol decisió moral en nom de la llibertat individual. Una societat com l'actual pot arribar a ser sorda, tant davant els sofriments físics, com davant les exigències espirituals i morals de la vida. En la comunitat cristiana no ha de ser així. L'apòstol Pau invita a cercar allò que «porta la pau i que edifica la comunitat» (Rm 14,19), intentant «complaire els altres i procurant el bé d'ells, per tal d'edificar la comunitat» (cf. ib. 15,2), sense cercar el propi benefici «sinó el bé de tots, perquè se salvin» (1Co 10,33). Aquesta correcció i exhortació mútua, amb esperit d'humilitat i de caritat, ha de formar part de la vida de la comunitat cristiana.

Els deixebles del Senyor, units a Crist mitjançant l'eucaristia, viuen en una comunió que els vincula els uns als altres com membres d'un sol cos. Això significa que l'altre em pertany, la seva vida, la seva salvació, tienen a veure amb la meua vida i amb la meua salvació. Aquí toquem un element molt profund de la comunió: la nostra existència està relacionada amb la dels altres, tant en el bé com en el mal; tant el pecat com les obres de caritat tenen també una dimensió social. En l'Església, cos místic de Crist, es verifica aquesta reciprocitat: la comunitat no cessa de fer penitència i d'invocar perdó pels pecats dels seus fills, però al mateix temps s'alegra, i contínuament s'omple de goig pels testimonis de virtut i de caritat, que es multipliquen. «Que tots els membres tinguin la mateixa sol·licitud els uns pels altres» (1Co 12,25), afirma sant Pau, perquè formem un sol cos. La caritat amb els germans, una de les expressions de la qual és l'almoina -una pràctica quaresmal típica junt amb la pregària i el dejuni-, rau en aquesta pertinença comuna. Tot cristià pot expressar en la preocupació concreta pels més pobres la seva participació de l'únic cos que és l'Església. L'atenció als altres en la reciprocitat és també reconèixer el bé que el Senyor realitza en ells i agrair amb ells els prodigis de gràcia que el Déu bo i totpoderós continua realitzant en els seus fills. Quan un cristià s'adona de l'acció de l'Esperit Sant en l'altre, no pot deixar d'alegrar-se i glorificar el Pare del cel (cf. Mt 5,16).

3. «Per animar-nos a l'amor fratern i a les bones obres»: caminar plegats en la santedat

Aquesta expressió de la Carta als Hebreus (10,24) ens porta a considerar la crida universal a la santedat, el camí constant en la vida espiritual, a aspirar als carismes superiors i a una caritat cada cop més alta i fecunda (cf. 1Co 12,31-13,13). L'atenció recíproca té com a finalitat animar-se mútuament a un amor efectiu cada vegada més gran, «com l'aurora: cada cop es fa més clara fins que arriba el ple del dia» (Pr 4,18), a l'espera de viure el dia sense posta en Déu. El temps que se'ns ha donat en la nostra vida és preciós per a descobrir i fer bones obres en l'amor de Déu. Així l'Església mateixa creix i es desenvolupa per arribar a la maduresa de la plenitud del Crist (cf. Ef 4,13). En aquesta perspectiva dinàmica de creixement se situa la nostra exhortació a animar-nos recíprocament per a aconseguir la plenitud de l'amor i de les bones obres.

Lamentablement, sempre és present la temptació de la tebiesa, de sufocar l'Esperit, de negar-se a «comerciar amb els talents» que se'ns han donat per al nostre bé i per al dels altres (cf. Mt 25,25 i s.). Tots hem rebut riqueses espirituals o materials útils per al compliment del pla diví, per al bé de l'Església i la salvació personal (cf. Lc 12,21b; 1Tm 6,18). Els mestres d'espiritualitat recorden que, en la vida de fe, qui no avança, retrocedeix. Estimats germans i germanes, acceptem la invitació, sempre actual, d'aspirar a un «alt grau de la vida cristiana» [Joan Pau II, Carta apostòlica Novo millennio ineunte (6 de gener de 2001), n. 31]. En reconèixer i proclamar beats i sants alguns cristians exemplars, la saviesa de l'Església té també com a objecte suscitar el desig d'imitar-ne les virtuts. Sant Pau exhorta: «Avanceu-vos a honorar-vos els uns als altres» (Rm 12,10).

Davant d'un món que exigeix dels cristians un testimoniatge renovat d'amor i fidelitat al Senyor, tothom ha de sentir la urgència de posar-se a competir en la caritat, en el servei i en les bones obres (cf. He 6,10). Aquesta crida és especialment intensa en el temps sant de preparació per a la Pasqua. Amb els meus millors desitjos d'una santa i fecunda Quaresma, us encomano a la intercessió de la Santíssima Mare de Déu i de cor us imparteixo a tots la benedicció apostòlica.

Vaticà, 3 de novembre de 2011